Çankırı Karatekin Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Dergisi
Y.2014, Cilt 4, Sayı 2, ss.301-326

Çankırı Karatekin University
Journal of The Faculty of Economics
and Administrative Sciences
Y.2014, Volume 4, Issue 2, pp.301-326

İlköğretim Çağında Vergi Algısının İncelenmesi: Zonguldak İli Örneği

Kadir ÇELİK

Sorumlu Yazar, Zonguldak Gelir İdaresi Başkanlığı, Gökçebey Mal Müdürlüğü,
kadircelik2003@yahoo.com

Onur EROĞLU

Bülent Ecevit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü,
onur_eroglu@beun.edu.tr

Öz

Bu çalışmanın amacı, Zonguldak İli'ndeki ilköğretim öğrencilerinin vergi algısını ve vergi algılamasını etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu amaca ulaşabilmek için öğrencilerin demografik özelliklerini ve vergi algılamasını değerlendiren anket kullanılmıştır. Anket, Zonguldak'ın merkez ve çevre ilçelerindeki okulların 4.,5.,6.,7, ve 8. sınıflarında okuyan toplam 766 öğrenciye uygulanmıştır. Veriler, frekans analizi ve çapraz tablolarla yorumlanmıştır. Çalışmada öğrencilerin yarısının vergi kavramını tanımlayamadıkları saptanmıştır. Öğrencilerin vergi kavramına ilişkin bilgileri en sık ailelerinden öğrendikleri belirlenmiştir**.** Çalışmada ayrıca öğrencilerin yarısı vergi alınmasını doğru olmadığını ve vergi vermeyi istemediğini belirtmiştir. Elde edilen bulgular öğrencilerin vergi algısının yetersiz olduğunu göstermiştir.
Anahtar Kelimeler: Vergi Algısı, Vergi Psikolojisi, Çocuk Psikolojisi.
JEL Sınıflandırma Kodları: H20, H30, I25.

Tax Perception of Primary School Students: The Case of Zonguldak Province

Abstract

The aim of this study is to determine the tax perception of primary school students in Zonguldak province and the factors that influence same. It has been used a questionnaire assessing students' demographic characteristics and tax perception. A questionnaire has been conducted with a total of 766 students studying in the 4th, 5th, 6th, 7th and 8th classes of the schools in the central and peripheral districts of Zonguldak. The data obtained were interpreted by frequency analysis and cross tables. In this study, it was revealed that half of the students did not know the concept of tax. It was determined that students the most common learned from family the information on the concept of the tax. Also, half of the students stated that collecting taxes is wrong and they do not want to pay taxes. The obtained findings showed that students' tax perception is inadequate.
Keywords: Tax Perception, the Psychology of Tax, Child Psychology.
JEL Classification Codes: H20, H30, I25.

Atıfta bulunmak için…| Cite this paper | Çelik, K. & Eroğlu, O. (2014). İlköğretim Çağında Vergi Algısının İncelenmesi: Zonguldak İli Örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 301-326.

1. Giriş

Çocukların ekonomiyle ilgili kavramlara yönelik algıları 5 yaşında aile ortamında gelişmeye başlamaktadır. Ancak çocuklar açık bir şekilde ekonomiyi 11 yaşlarından önce kavrayamamaktadırlar (Zabukovec ve Polic, 1990, 529). Bu durum Piaget'in çocuğun bilişsel gelişim dönemlerini ele aldığı kuramıyla daha iyi anlaşılır şekilde ifade edilebilmektedir (Piaget ve Inhelder, 1969, 96-106). Piaget'in kuramına göre, çocuk erken adölesan döneminden (10-13 yaş) orta adölesan dönemine (14-16 yaş) gelinceye kadar ekonominin temel prensiplerini tam olarak kavrayamamaktadır (Bayhan vd., 2007, 5; Kale, 2012, 3). Kuramdaki soyut işlemler evresine (12-20 yaş) denk gelen bu dönemde; kavramlar ile ilgili soyut düşünmeye başlayabildiği, problemdeki değişkenler arasında ilişki kurabildiği, tüme varım ve tümden gelim yöntemleriyle akıl yürütebildiği için, çocukta çeşitli ideal fikirler, değerler ve inançlar gelişir (Günce, 1973, 171; Piaget ve Inhelder, 1969, 96-106; Yapıcı ve Yapıcı, 2006, 4-5) çocuk toplumun yapısıyla, felsefesiyle, politikasıyla ilgilenmeye başlar (Kale, 2012, 4).

Vergi kavramı da ekonominin anlaşılmasında ve oluşturulmasında önemli yeri olan kavramlardan birisidir. Vergi, devletin egemenlik gücüne dayanarak, topluma karşı kamu görevlerini yerine getirmek amacıyla, gerçek ve tüzel kişilerden, hukuki cebir altında, karşılıksız olmak üzere, kanunla aldığı parasal miktardır ve toplum bireyleri için anayasal bir yükümlülüktür (Bağdigen, 2004, 292; Bilici, 2010, 11; Erginay, 1994, 32; Nadaroğlu, 1996, 214; TC. Anayasası, 2001, 83; Türk, 1999, 98).

Vergi bilinci ise, bireylerin verginin farkında olmaları ve verginin neden alındığını bilmeleridir. Toplumda vergi bilincinin oluşması, öncelikle verginin bireyler tarafından algılanmasına ve algılanan değerlerin içselleştirilmesine bağlıdır. Bireylerin ödeme gücü, eğitim ve öğretim düzeyi, yaşı, devlete bağlılığı, ekonomik durumu, siyasal iktidara sempati düzeyi, kamu hizmetlerinin mükelleflerin tercihlerine uyumu, vergi mevzuatının anlaşılırlığı, vergi sisteminin adil yapıda olması gibi birçok faktör bireylerdeki vergi algısında etkili olmaktadır (Aktan ve Çoban, 2006, 144; Çataloluk, 2008, 218-219; Çiçek, 2006, 65-66; Gencel ve Kuru, 2012, 33; İzgi ve Saruç, 2011, 137; Kumluca, 2003, 91; Laufenburger, 1967, 291; Orviska ve Hudson, 2002, 83; Palil ve Mustapha, 2011, 11; Schmölders, 1968, 69; Şenyüz, 1995, 37-41; Wenzel, 2004, 222).

Toplumun vergiyi doğru algılaması ve bu konuda bilinçli davranması, vergi alanındaki kayıt dışı ekonominin azaltılması ve vergi gelirlerinin artırılması açısından oldukça önemlidir. Vergi geliri artan bir ülke, mali ve ekonomik yönden daha güçlü bir devlet anlamına gelmekte ve devletin sağlayacağı olanaklardan daha üst düzeyde yararlanabilen bir toplumu düşündürmektedir (Aktan ve Çoban, 2006, 150; Kumluca, 2003, 91).

Bu bağlamda; çocuklarda küçük yaşlarda aile ile oluşmaya başlayan vergi ile ilgili algıların, izlenimlerin, duyguların, düşüncelerin, davranışların, beklentiler ve tutumların, ilköğretim çağında edindikleri bilgiler ve yaşantılarla şekilleneceği, vergi bilincinin temel belirleyicileri olacağı ve toplumun daha refah bir seviyeye yükselmesinde etkin olacağı kaçınılmazdır. Bu nedenle, öncelikle ilköğretimde okuyan öğrencilerin konu hakkında ne bildiklerinin saptanması ve elde edilen sonuca göre eğitim verilmesi gerekir (Bakkal, 2007, 81). Bilindiği gibi, kavramların öğrenciler tarafından algılanabilmesi, ancak onların konuya ilişkin ön bilgilerinin yeterli olması, etkin olarak o kavramları ve kavramlar arasındaki ilişkileri düşünmelerine bağlıdır. Temel kavramların yeterli düzeyde anlaşılması daha ileriki konuların öğrenilmesine, kişinin öğretilen konu hakkında gelecekteki tutum ve davranışlarının şekillendirmesine yardımcı olacaktır (Şenyüz, 1995, 35; Şimşek ve Tezcan, 2008, 573; Elkind, 1999, 79).

Ülkemizde ilköğretim öğrencilerinde vergi ile ilgili kavramları bilme ve vergi algısı konulu çalışmaların oldukça az sayıda olduğu dikkati çekmektedir (Bayhan vd., 2007, 3-12; Çakır, 2010, 18-33; Sağbaş vd., 2005, 123-144; Taytak, 2010, 496-512). Bu çalışmalardan çıkan sonuçlar; öğrenciler tarafından verginin anlamının tam anlaşılamadığını, vergi eğitiminin ilk olarak aileler tarafından verildiğini, ancak bunu öğrencilerin yeterli görmediğini, vergi eğitiminin vergi idaresi ve okullar tarafından verilmesinin, vergi algısının oluşmasında etkili olacağını göstermektedir. Dünyada yapılan çalışma sonuçlarında da 8 yaş grubu öğrencilerin vergiyi bilmedikleri, 11 ve 14 yaş grubu öğrencilerde konu hakkındaki olumlu ya da olumsuz düşüncelerin daha net olduğu görülmektedir (Harrah vd., 1990, 495-513; Furnham, 2005, 703-713; Kirchler vd., 1990, 483-94; Leiser vd., 1990, 591-614; Lyck, 1990, 583-90; Roland-Levy, 1990, 567-81; Wosinski, 1990, 515-28; Zabukovec, 1990, 529-43).

Önceki yapılan az sayıdaki çalışma bulgularından da anlaşılacağı üzere; öğrencilerin vergi kavramını anlama ve algılama durumlarının ortaya çıkarılması, eksikliklerinin giderilerek vergi kavramının doğru kavratılması, gelecekte vergi mükellefi olabilecekleri düşünüldüğünde, olumsuz davranışlar sergilemelerinin önlenmesinde etkili olacaktır.

2. Literatür Özeti

İnsanoğlunun var olduğu ilk zamanlarda siyasi, sosyal ve ekonomik ilişkilerin gerektirdiği günümüz ihtiyaçlarının bulunmaması, toplu yaşamanın gerektirdiği birtakım mal ve hizmetlere olan ihtiyacı ortaya koyamamıştır. Ancak, zamanla insanların birlikte yaşadığı toplulukların büyümesi ve geniş alanlara yayılmasıyla; siyasi, sosyal ve ekonomik ilişkilerin ortaya çıkması, ortak ihtiyaçların giderilmesini gerektirmiş, bunun sonucu olarak finansal kaynaklara ihtiyaç doğmuştur (Akdoğan, 1999, 120).

Tarihsel süreç içinde, müdahaleci devlet anlayışının yaygınlaşmasıyla birlikte, devletin yüklenmiş olduğu görevlerin boyutlarında ve niteliklerinde ortaya çıkan değişim (Tuncer, 2005, 218), kamu hizmetlerine olan talebin ve devlet faaliyetlerinin artması nedeniyle gelir ihtiyacı hızla artmıştır (Ejder, 2000, 127-132). Bu bağlamda vergi, devletin fonksiyonlarının yürütülebilmesi (Sağbaş ve Başoğlu, 2005:124) ve toplumun iyiliği ve refahını sağlamak üzere gereksinimlerin karşılanabilmesi için (Wahl vd., 2010, 383) çağdaş devletin mali sistemini oluşturan gelir kaynaklarından en önemlisi olmuştur. Öyle ki, piyasa ekonomisine dayanan gelişmiş kapitalist ya da karma ekonomi düzenindeki toplumların devlet gelirlerinin toplamı içindeki vergi gelirleri oranı %70'i aşmış, hatta ileri derecede sanayileşmiş Batı ülkelerinde kamu gelirlerinin %90'ına ulaşmıştır (Turhan, 1982, 26).

Ülkelerin önemli bir gelir kaynağı durumunda olan vergiler, bireylerin yaşam hakkının ve mülkiyet hakkının güvence altına alınması için devlete hukuki cebir altında ödemeleri gereken bedeldir. Bu ödemenin gönüllü olması son derece önemlidir. Ancak, vergiler belirli ilkelere bağlı olmadan alınıp adaletsiz bir şekilde dağıtıldığında toplumda tepkiler başlar, devletin varlığı tehdit altına girer. İnsanın gerek bireysel gerek toplumsal olarak vergiye karşı takındığı tutumların olumlu olması için, önemli bir toplumsal görev yerine getirdiği hissini verecek bir duygunun geliştirmesi sağlanmalıdır (Çataloluk, 2008, 215). Bunun için psikolojik koşullar, ekonomik ve mali koşullar ile beraber vergilemede elde edilecek verimde oldukça etkili olmaktadır. Yükümlülerin vergi algılarının, vergi karşısındaki tutum ve davranışlarının tespit edilmesi ve uygulanan vergi politikalarında bu tutum ve davranışların da dikkate alınması, bu politikalar ile ulaşılması istenen sonucun elde edilmesi açısından kaçınılmaz gözükmektedir (Demir, 2009, 2).

Vergileri kişinin doğru algılayamaması, dolayısıyla vergilerini vermemesi, sadece topluma zarar vermekle kalmaz, aynı zamanda devletin sunduğu hizmetlerden kişilerin kendisinin, yakınlarının ya da toplumun gereği gibi yararlanamamasına neden olur. Uzun dönemde ise ekonomiyi olumsuz yönde etkileyerek işsizlik, enflasyon, borçlanma sonucu borç faiz ödemelerinde sıkıntı gibi istikrarsızlıklar oluşur (Sağbaş ve Başoğlu, 2005, 126). Vergi borçlusu durumundaki mükelleflerin tutum ve davranışlarının vergi politikalarının oluşturulma sürecinde göz önünde bulundurulmasının dışında, mükellefleri bu davranış biçimine yönlendiren faktörlerin de bilinmesi, vergi politika uygulamalarının başarısı açısından oldukça önemlidir (Saruç ve Sağbaş, 2003, 80-81). Bu anlamda bireylerin özellikle ödeme gücü, vergi bilinci ve ahlakı, eğitim, gelir düzeyi, devlete olan bağlılık, siyasi yaklaşım gibi faktörler, kamu hizmetlerine inanma durumları ve yaş, cinsiyet, din, ırk, aile yapısı, meslek gibi demografik özellikleri de dikkate alınmalıdır.

Toplumun vergileri doğru algılaması, vergi alanındaki kayıt dışı ekonominin azaltılması ve böylece vergi gelirlerinin artması bakımından önemlidir. Vergi gelirlerinin artması ise, mali ve ekonomik yönden güçlü bir devletin sağlayacağı olanaklardan toplumun faydalanması anlamına gelmektedir (Sağbaş ve Başoğlu, 2005, 126).

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Amacı

Devlet için önemli bir gelir kaynağı olan ve yaşamımızın önemli bir parçası durumuna gelmiş vergilerin ve vergi ile ilgili kavramların öğrenim hayatlarının başından itibaren doğru algılanması, gelecekte her biri yetişkin birey olarak vergi mükellefi olacak çocukların doğru tutum ve davranışlar sergilemelerinde son derece önemlidir. Bu güncel çalışma, ilköğretim çağındaki öğrencilerin vergi algısını ve vergi algısında etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Elde edilecek sonuçlar ile öğrencilerin vergiyi nasıl algıladıkları ve vergi mükellefi oldukları zaman vergiye karşı nasıl davranış ve tutum sergileyecekleri hakkında fikir sahibi olmaya olanak sağlayacak, ailelerin, eğitimcilerin ve vergi idaresi çalışanlarının çocuklarda vergi bilinci oluşturulmasına yönelik nasıl bir yol izlemeleri gerektiğine ışık tutacaktır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Kesitsel tipte tanımlayıcı araştırma olarak yapılan çalışmada öğrencilere anket uygulanmıştır. Anket öğrencilerle yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Zonguldak İli'nde Zonguldak İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı örgün eğitim verilen devlet (resmi) okullarının 4.,5.,6.,7. ve 8. sınıflarında okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Toplumu yansıtabilmesi için çalışmada örgün eğitim veren devlet okulları evren olarak alınmış, özel okullar kapsam dışı bırakılmıştır.

Zonguldak İli'nin üretim yapan kuruluşları büyük ölçüde kömür ve kömür ürünlerine yöneliktir. Bunun yanı sıra ilde demir çelik fabrikası gibi büyük kuruluş da bulunmakta, tekstil ve organize sanayiye yönelik küçük kuruluşlar da yer almaktadır. Zonguldak İli bu özelliği ile değişkenlik gösteren nüfus yapısına sahiptir. Önceleri kömür işletmeleri nedeniyle büyük göç alan şehir, kömüre olan önemin azalmasıyla göç vermeye başlamıştır. Zonguldak İli insanı daha sıklıkla bu işletmelerde işçi statüsünde çalıştığından çocukların ailelerinin geliri daha çok ücrete dayanmaktadır.

Zonguldak biri merkez ilçe olmak üzere toplam 6 ilçeden oluşmaktadır. Merkez ilçe ve Ereğli ilçesi nüfus olarak en büyük iki ilçesidir. İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilere göre, Zonguldak İli'nde; Merkez ilçesinde 68, Çaycuma ilçesinde 47, Alaplı ilçesinde 12, Devrek ilçesinde 14, Ereğli ilçesinde 57, Gökçebey ilçesinde 9 olmak üzere toplam 207 İlköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okulların 4. sınıfında 8296, 5. sınıfında 8974, 6. sınıfında 8645, 7.sınıfında 8395 ve 8. sınıfında 8488 olmak üzere okuyan toplam 42798 sayıda öğrenci araştırmanın evrenini oluşturmuştur.

Örneklemi oluştururken okul yönetiminden sorgulanarak öğrencilerin daha önce anlama ve kavrama sorunlarına yönelik tanılanmış herhangi bir hastalığının olmamasına (zeka geriliği, ruh sağlığını bozan hastalıklar, işitme ve görme sorunları) dikkat edilmiştir. Örneklemi belirlemede orantılı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğünü hesaplamak için de evren büyüklüğü bilindiğinden aşağıdaki formül kullanılmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, 49-50).

$$n= N\ t2pq\ /\ d2\ (N-1) + t2pq \qquad (1)$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örnekleme alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer
d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır.

Bu formülde incelenen olayın görülüş sıklığı (p) 0.50, incelenen olayın görülmeme olasılığı (q) 0.50, örnekleme hatası (d) 0.05, anlamlılık düzeyi 0.05 olduğunda t tablosu değeri kullanılarak asgari örneklem sayısı 381 olarak belirlenmiştir. Çalışmada her bir ilçe bir tabaka olarak kabul edilmiştir. Daha sonra her ilçedeki ilköğretim okullarında eğitim gören toplam öğrenci sayıları belirlenmiştir. Zonguldak İli Merkez ilçede 14659, Çaycuma ilçesinde 6475, Alaplı ilçesinde 3584, Devrek ilçesinde 3324, Ereğli ilçesinde 13078 ve Gökçebey ilçesinde 1678 öğrenci bulunmaktadır. Bu ilçelerdeki öğrenci sayısı tüm öğrencilerin sayısına bölünerek her tabakanın ağırlığı belirlenmiştir. Sonra bu ağırlıklar örnekleme alınacak öğrenci sayısı ile çarpılarak her ilçeden kaç öğrenci alınacağı hesaplanmıştır. İlçelerin ağırlıklı tabaka puanlarına göre öğrenci sayısı belirlenmiş, Merkez ilçesinden 132, Çaycuma ilçesinden 59, Alaplı ilçesinden 32, Devrek ilçesinden 29, Ereğli ilçesinden 115, Gökçebey ilçesinden 14, öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır.

Öğrenci sayıları belirlendikten sonra ilçelerdeki örneklem ağırlıkları dikkate alınarak her sınıftaki öğrenci sayısı belirlenmiştir. Çalışmada öğrenciler sınıflara göre tabakalandırma yapılarak, her tabakadaki öğrenci sayısına göre 4.,5.,6.,7. ve 8. sınıf öğrenci sayıları belirlenmiştir. Buna göre asgari sayıda 4.sınıftan 73, 5. sınıftan 80, 6. sınıftan 78, 7.sınıftan 75 ve 8. sınıftan 75 öğrenci çalışmaya alınmıştır. Her ilçenin ağırlığına göre ilçelerden alınacak 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sayıları belirlenmiştir. Bu hesaplamaya göre 2012-2013 eğitim öğretim yılında Merkez ilçedeki ilköğretim okullarının 4. sınıfından 26, 5.,6. ve 8. sınıflarından 27'şer, 7.sınıfından 25 öğrenci; Çaycuma ilçesindeki 4. sınıflardan 11, 5.,6.,7. ve 8. sınıflarından 12'şer öğrenci; Alaplı ilçesindeki 4.,7. ve 8. sınıflarından 6'şar, 5. ve 6. sınıflardan 7'şer öğrenci; Devrek ilçesindeki 4.sınıflardan 5, 5.,6.,7. ve 8.sınıflarından 6'şar öğrenci; Ereğli ilçesindeki 4. ve 8. sınıflardan 22, 5. sınıflardan 25, 6. ve 7. sınıflardan 23 öğrenci; Gökçebey ilçesindeki 4.,5.,6. ve 7. sınıflardan 3'er, 8.sınıflardan 2 öğrenci ile çalışma gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Ancak çalışmada, evreni temsil yeteneğini artırması düşüncesiyle, her bir ilçenin her sınıfından belirlenen öğrencinin iki katı alınarak toplamda 766 öğrenci örnekleme dahil edilmiştir. Belirlenen öğrenci sayılarına göre ilçe merkezine yakın olanlar arasından basit rastgele yöntemle okullar belirlenerek, bu okulların 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında okuyan öğrencilerine anket uygulanmıştır.

Belirlenen örneklemde veriler anket kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özelliklerini değerlendiren ikisi açık uçlu, sekizi kapalı uçlu toplam 10 soru yer almaktadır. İkinci bölümde de vergi algısını değerlendiren biri açık uçlu, 10'u kapalı uçlu toplam 11 soru bulunmaktadır. Kapalı uçlu sorularda anketi cevaplayanlara alternatif yanıt olanağı vermek için ucu açık olarak seçenek de oluşturulmuştur.

3.4. Veri Toplama Süreci

Çalışmaya başlamadan önce çalışmanın yapılabilmesi için ilgili kurumlardan yazılı izinler alınmıştır. Daha sonra çalışmada kullanılacak anketin geçerliği ve güvenirliğini belirlemek için örneklem dışındaki 4. sınıf öğrencileri ve 5.,6.,7.,8. sınıf öğrencileri için iki ayrı ilköğretim okulunda ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama sonuçları değerlendirmelere dahil edilmemiştir.

Ön uygulama sonrası anket, belirlenen örneklem üzerinde yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Öğrencilerle görüşme öncesi yapılacak çalışma ve araştırmacı hakkında kendilerine kısaca bilgi verilmiş, bu cevapların onların notlarını etkilemeyeceği anlatılarak rahatlamaları sağlanmıştır. Çalışmaya başlamadan önce öğrencilerden de izin alınmıştır. Öğrenci ile yapılan görüşme sırasında öğrenciyi yönlendirecek konu hakkında herhangi bir açıklama yapılmamış, sadece daha önceden yapılandırdığımız anket formunda yer alan

sorular sorulmuştur. Öğrencilerin anketi tamamlama süresi ortalama 20 dakika sürmüştür.

3.5. Veri Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 16.00 for Windows installer programı kullanılmıştır. Bu programda veri tabanı oluşturmadan önce her bir anket için numara verilmiş, daha sonra oluşturulan veri tabanında veriler kodlanarak girilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesi için tüm sorular tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olan yüzde ve frekans testleri ile değerlendirilmiştir. Öğrencilerin ve ailelerinin tanıtıcı özellikleri ile vergi algısı arasındaki ilişkinin varlığı ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Sonuçlar %95'lik güven aralığında anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

4. Bulgular

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin %21,9'unun 11 yaşında, %21,3'ünün 12 yaşında, %20,1'inin 13 yaşında, %18,8'inin 10 yaşında ve %17,9'unun da 9 yaşında olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin yaş dağılımlarının birbirine yakın oranlarda olduğu görülmekle beraber, 11 yaşındaki öğrenci grubunun diğer yaştakilere göre daha fazla olduğu karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin %51,4'ünün erkek, %48,6'sının da kız olduğu gözlenmektedir. Buna göre öğrencilerin cinsiyetlerinde çok önemli bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Aynı tabloya göre öğrencilerin %19,2'si 4'üncü sınıfta, %20,9'u 5'inci sınıfta, %20,4'ü 6'ıncı sınıfta, %19,8'i 7'inci sınıfta ve %19,7'si 8'inci sınıfta öğrenimlerine devam etmektedir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %34,7'sinin merkez ilçede, %30,3'ünün Ereğli, %15'4'ünün Çaycuma, %8,4'ünün Alaplı, %7,6'sının Devrek ve %3,6'sının Gökçebey ilçesinde bulunan okullarda öğrenimlerine devam ettikleri görülmektedir. Bu öğrencilerin tabloya göre %53,1'i ilçede, %37'si şehir merkezinde ve %9,9'u da köyde yaşamaktadır. Buna göre öğrencilerin %9,9 gibi oranının taşımalı sistem ile ilçelerde bulunan okullarına gelerek eğitim aldıkları görülmektedir. Tablo 3.1 incelendiğinde çalışmaya katılan öğrencilerin aileleri %14,4'ü 630 TL ve altında, %33,8'i 631-1500 TL arasında, %27,2'si 1501-2370 TL arasında, %14,2'si 2371 TL ve üzerinde aylık gelire sahiptir. Aynı tabloda öğrencilerin %10,4'ünün de ailesinin aylık gelirini bilmediği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin üçte birinin ailesi 631-1500 TL arasında gelire sahiptir.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

	Frekans	Yüzde
Yaş		
9 yaş	137	17,9
10 yaş	144	18,8
11 yaş	168	21,9
12 yaş	163	21,3
13 yaş	154	20,1
Cinsiyet		
Kız	372	48,6
Erkek	394	51,4
Öğrenim Düzeyleri		
4. sınıf	147	19,2
5.sınıf	160	20,9
6.sınıf	156	20,4
7.sınıf	152	19,8
8.sınıf	151	19,7
Öğrenim Gördükleri İlçe		
Merkez İlçe	266	34,7
Ereğli	232	30,3
Çaycuma	118	15,4
Alaplı	64	8,4
Devrek	58	7,6
Gökçebey	28	3,6
Yaşadıkları Yer		
Şehir merkezi	283	37,0
İlçe	407	53,1
Köy	76	9,9
Ailenin Gelir Durumu		
630 TL ve altı	110	14,4
631-1500TL	259	33,8
1501-2370 TL	208	27,2
2371TL ve üzeri	109	14,2
Bilmiyor	80	10,4
Toplam	**766**	**100,0**

Tablo 2: Ebeveynlerin Demografik Özellikleri

	Frekans	Yüzde
Anne Eğitim Düzeyi		
Okur-yazar değil	22	2,9
Okur-yazar	41	5,4
İlkokul	260	33,9
Ortaokul	127	16,6
Lise	213	27,8
Üniversite	103	13,4
Baba Eğitim Düzeyi		
Okur- yazar değil	17	2,2
Okur- yazar	38	5,0
İlkokul	154	20,1
Ortaokul	118	15,4
Lise	261	34,1
Üniversite	178	23,2
Anne Mesleği		
Ev hanımı	591	77,2
Esnaf	18	2,3
Memur	60	7,8
Emekli	13	1,7
Serbest meslek	25	3,3
İşçi	59	7,7
Baba Mesleği		
İşsiz	29	3,8
Esnaf	88	11,5
Memur	121	15,8
Emekli	52	6,8
Serbest meslek	153	20,0
Asker	14	1,8
İşçi	309	40,3
Toplam	**766**	**100,0**

Eski eğitim sistemine göre okur-yazar değil, okur-yazar, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite şeklinde seçeneklere yer verilerek hazırlanan anket sorusuna öğrencilerin verdikleri yanıtlar Tablo 2'de irdelenmiştir. Tablo 2 incelendiğinde, çalışmaya katılan öğrencilerin annelerinin daha sıklıkla ilkokul (%33,9) ve lise (%27,8) mezunu olduğu görülmektedir. Çok az oranda (%2,9) da olsa öğrenci annelerinin okur- yazar olmadığı da tablodan anlaşılmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin babalarının daha fazla oranda lise (%34,1) ve üniversite (%23,2) mezunu oldukları anlaşılmaktadır. Aynı tabloya göre öğrencilerin annelerinin oldukça önemli bir kısmının ev hanımı (%77,2) olduğu görülmektedir. Geriye

kalan %2,3'ü esnaf, %7,8'i memur, %1,7'si emekli, %3,3'ü serbest meslek ve %7,7'si işçidir. Benzer şekilde öğrenci babalarının mesleklerinin çeşitlilik gösterdiği ve daha sıklıkla işçi (%40,3), serbest meslek (%20,0), memur (%15,8) ve esnaf (%11,5) sınıflarından oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin Vergi Algısı

	Frekans	Yüzde
Vergi Kavramını Daha Önce Duyma		
Evet	697	91,0
Hayır	69	9,0
Vergi Kavramının Duyulduğu Kaynaklar (n=697)*		
Televizyon	363	52,1
Kitap	115	16,5
İnternet	131	18,8
Okul	309	44,3
Aile	416	59,7
Gazete	178	25,5
Çevre	312	44,8
Vergi Eğitimi Yapması Gerekenler (n=766)*		
Aile	350	45,7
Vergi idaresi çalışanı	318	41,5
Öğretmen	299	39,0
Görsel medya	114	14,9
Yazılı basın	56	7,3
Hiçbiri	82	10,7
Vergi Alınmasını Onaylama Durumları		
Evet	403	52,6
Hayır	154	20,1
Kararsız	209	27,3
Vergi Alınmasını Onaylamama Nedenleri (n=154)*		
Doğru yerlere harcanmaması	66	42,9
Vergi ödemeyen insanlar olması	69	44,8
Çok fazla vergi türünün varlığı	62	40,3
Sürekli vergi alınması	76	49,4
Vergi paralarının çok yüksek olması	53	34,4
Vergi Ödemeyi İsteme Durumları		
Evet	403	52,6
Hayır	166	21,7
Kararsız	197	27,5

Yüzdeler n sayısına göre alınmıştır.

Tablo 3'den öğrencilerin %91,0'inin daha önce vergi kavramını duydukları, %9,0'ının ise duymadıkları anlaşılmaktadır. Buna göre öğrencilerin tamamına

yakını daha önce vergi kavramını duymuşlardır. Vergi kavramını daha önce duyan öğrencilere, vergi kavramını nereden duydukları sorulmuş, bu soruya ilişkin televizyon, kitap, internet, okul, aile, gazete, çevre seçenekleri ile alternatif yanıt verebilecekleri açık uçlu diğer seçeneği sunulmuş ve soruya birden fazla yanıt verebilecekleri belirtilmiştir. Tablo 3, öğrencilerin vergi algısı konusundaki ilk adımın aileleri (%59,7) tarafından gerçekleştirildiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin vergi algısında daha sıklıkla televizyon (%52,1), çevre (%44,8) ve okulun (%44,3) etkili olduğu görülmektedir. Ankette öğrencilerin vergi eğitimlerini kimlerden almak istediklerini değerlendiren seçenekli soru sorulmuş, bu soruya birden fazla yanıt verebilecekleri, açık uçlu hazırlanan diğer seçeneği ile de alternatif yanıtlarını bildirebilecekleri ifade edilmiştir. Buna göre öğrencilerin vergi eğitimlerini en sık olarak ailelerinden (%45,7) almak istedikleri, ancak vergi idaresi çalışanlarının (%41,5) ve öğretmenlerinin (%39,0) de bu eğitimlerde etkin rol almaları gerektiğini bildirmişlerdir. Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin %52,6'sının devletin vergi almasını onayladıkları, %20,1'inin onaylamadıkları, %27,3'ünün de bu konuda kararsız oldukları görülmektedir. Tablo 3'den anlaşıldığı üzere onaylamayan öğrencilerin %49,4'ünün sürekli vergi alındığı, %44,8'inin vergi ödemeyen insanlar olması, %42,9'unun doğru yerlere harcanmaması, %40,3'ünün çok fazla veri türünün varlığı, %34,4'ünün de vergiye ödenen paraların çok yüksek olması nedenleri ile vergiyi olumsuz algıladıkları görülmektedir. Aynı tabloda öğrencilerin %52,6'sının vergi ödemeyi istedikleri, %21,7'sinin istemedikleri, %27,5'inin de kararsız oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Verginin Tanımlanması

Vergi Tanımları	Frekans	Yüzde
Devletin ihtiyaçlarının karşılanması ve bize yol, okul, su vb. hizmetleri yapması için verilen para	310	40,5
Su, elektrik, kredi kartı vb. faturalar sırasında alınan para	13	1,7
Devletin kalkınmak için milletten gelirine göre aldığı para	9	1,2
Her ay verilen bir yerin kirası	5	0,7
Alınan maaştan devlete ödenen para	27	3,5
Mal varlığımızı devlet ile paylaşma	37	4,8
Vatandaşlık görevi	9	1,2
Kamu hizmetlerine harcanmak için devletin ya da yerel idarecilerin kanunlara göre doğrudan ya da dolaylı yoldan aldığı para	10	1,3
Diğer (insanı kazıklamak, ekonomik gelir, birine borçlanmak, ek para verme, oy kullanmak, askere gitmek, sosyal olanak sağlanması için verilen para vb.)	16	2,1
Yanıtsız	330	43,0
Toplam	**766**	**100,0**

Tablo 4'e göre öğrencilerin %40,5'i vergiyi "devletin ihtiyaçlarının karşılanması ve yol, su okul vb. hizmetleri yapması için verilen para" şeklinde tanımlarken, %43,1'i bu soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Vergiyi Vermeyenlere Bakışı

	Frekans	**Yüzde***
Kötü	357	46,6
Kurnaz	173	22,6
Hırsız	103	13,4
Zeki	32	4,2
İyi	39	5,1
Ödeyecek durumda olmayan	359	46,9
Kararsız	175	22,8

* ***Yüzdeler n (766) sayısına göre alınmıştır.***

Buna göre, öğrencilerin %46,9'u vergisini ödemeyenleri ödeyecek durumda olmayan, %46,6'sı kötü, %22,6'sı kurnaz, %13,4'ü hırsız, %5,1'i iyi, %4,2'si de zeki bir vatandaş olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin %22,8'inin ise kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Vergilerin Kaldırılmasına İlişkin Görüşler

	Frekans	**Yüzde**
İyi olurdu	68	8,9
Kötü olurdu	387	50,5
Kararsız	174	22,7
Bilmiyor	137	17,9
Toplam	**766**	**100,0**

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin %50,5'inin vergilerin kaldırılmasının kötü sonuçlarının olacağını, %22,7'sinin konu hakkında kararsız olduklarını, %17,9'unun bilgisinin olmadığını, %8,9'unun iyi olacağını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 7: Öğrencilerin Vergi Algılarında Okudukları Sınıfın Etkisi

	4.sınıf		5.sınıf		6.sınıf		7.sınıf		8.sınıf		χ^2	p
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**		
Vergi kavramını duyma												
Evet	126	18,1	135	19,4	136	19,5	150	21,5	150	21,5	**40,11**	**0,00***
Hayır	21	30,4	25	36,2	20	29,0	2	2,9	1	1,5		
Vergi alınmasını onaylama												
Evet	79	19,6	89	22,1	66	16,4	86	21,3	83	20,6	**20,42**	**0,00***
Hayır	34	22,1	30	19,5	30	19,5	37	24,0	23	14,9		
Kararsız	34	16,3	41	19,6	60	28,7	29	13,9	45	21,5		
Vergi ödemeyi isteme												
Evet	83	20,6	89	22,1	67	16,6	90	22,3	74	18,4	**16,10**	**0,04***
Hayır	27	16,3	27	16,3	38	22,9	34	20,5	40	24,1		
Kararsız	37	18,8	44	22,3	51	25,9	28	14,2	37	18,8		
Vergilerin kaldırılmasına ilişkin görüşler												
İyi olurdu	20	29,4	13	19,1	10	14,7	17	25,0	8	11,8	8,74	0,06
Kötü olurdu	69	17,8	79	20,4	69	17,8	87	22,5	83	21,5	7,24	0,12
Kararsız	29	16,7	46	26,4	35	20,1	30	17,2	34	17,5	4,84	0,30
Bilmiyor	29	21,2	22	16,1	42	30,7	19	13,9	25	18,2	**14,06**	**0,00***

p<0,05

Tablo 7'den, öğrencilerin 6. sınıfta vergi alınmasını onaylama konusunda daha fazla oranda (%28,7) kararsız oldukları, vergi alınmasını onaylamayan öğrencilerin en yüksek oranda 7.sınıfta (%24,0), onaylayan öğrencilerin ise 5.sınıfta (%22,1) okudukları anlaşılmaktadır. Yapılan ki-kare analiz sonucuna göre, bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p=0,00). Tablo 7'e göre, 6.sınıfta okuyan öğrenciler, diğer sınıflarda okuyanlara göre en az oranda (%16,6) vergi vermeyi istemekte, en fazla oranda da vergi ödemeyi istemeyip (%22,9), aynı zamanda konu hakkında kararsız (%25,9) kalmaktadırlar. Yapılan ki-kare analizi ile de, öğrencilerin okuduğu sınıflar ile vergi vermeyi isteme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır (p=0,04). Tablo 7 incelendiğinde, vergilerin kaldırılmasının iyi sonuçlarının olacağını düşünen öğrencilerin en yüksek oranda 4.sınıfta (%29,4) olduğu, kötü olacağını düşünenlerin çoğunlukla 7.sınıfta (%22,5) okuduğu, kararsız olanların çoğunlukla 5.sınıfta (%26,4) olduğu, sonuçlarının ne olacağını bilmeyenlerin ise en fazla 6.sınıfta (%30,7) olan öğrenciler olduğu görülmektedir. Değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını değerlendirmek için yapılan ki-kare analiz sonuçlarına göre sadece öğrencilerin okudukları sınıflar ile sonuçlarının ne olacağını bilmeyen grup arasında istatistiksel anlamlı doğrusal bir ilişki bulunmuştur (p=0,00).

Tablo 8: Öğrencilerin Vergi Algılarında Yaşlarının Etkisi

	9 yaş		10 yaş		11 yaş		12 yaş		13 yaş		χ^2	p
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Vergi kavramını duyma												
Evet	118	16,9	125	17,9	142	20,4	160	23,0	152	21,8	**36,98**	**0,00***
Hayır	19	27,5	19	27,5	26	37,7	3	4,4	2	2,9		
Vergi alınmasını onaylama												
Evet	70	17,4	87	21,6	77	19,1	84	20,8	85	21,1		
Hayır	33	21,4	22	14,3	36	23,4	40	26,0	23	14,9	13,62	0,09
Kararsız	34	16,3	35	16,7	55	26,3	39	18,7	46	22,0		
Vergi ödemeyi isteme												
Evet	76	18,9	84	20,8	77	19,1	91	22,6	75	18,6		
Hayır	25	15,0	23	13,9	40	24,1	37	22,3	41	24,7	11,05	0,19
Kararsız	36	18,3	37	18,8	51	25,9	35	17,7	38	19,3		
Vergilerin kaldırılmasına ilişkin görüşler												
İyi olurdu	18	26,5	11	16,9	16	23,5	14	20,6	9	13,2	5,33	0,25
Kötü olurdu	63	16,3	76	19,6	75	19,4	89	23,0	84	21,7	5,82	0,21
Kararsız	28	16,1	37	21,3	40	23,0	34	19,5	35	20,1	1,56	0,81
Bilmiyor	28	20,4	20	14,6	37	27,0	27	19,7	25	18,2	4,61	0,32

p<0,05

Tablo 8, öğrencilerin yaşları arttıkça vergi kavramını duyma oranlarının da arttığını göstermektedir. Yaşın vergi kavramını duyma üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (p=0,00). Bu tablodan, vergi alınmasını en yüksek oranda 10 yaşında (%21,6) öğrencilerin onayladıkları, 12 yaşındakilerin (%26,0) onaylamadıkları ve 11 yaşındakilerin (%26,3) kararsız kaldıkları görülmektedir. Ancak ki-kare analizi sonucuna göre değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı (p=0,09) anlaşılmaktadır. Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin yaşları ile vergi ödemeyi isteme oranları arasında belirgin bir değişiklik olmadığı, ancak vergi vermeyi isteyen öğrencilerin en fazla 12 yaş (%22,6) ve 10 yaş (%20,8) grubu öğrenciler olduğu görülmektedir. Bununla birlikte vergi ödemeyi istemeyen (%24,1) ve kararsız (%25,9) olan öğrenciler çoğunlukla 11 yaş grubundadır. Ki-kare sonuçlarına göre, yaş dağılımı ile öğrencilerin vergi ödemeyi istemeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşları ne olursa olsun, vergilerin kaldırılmasının kötü sonuçlarının olacağını söyleyenlerin oranı en fazlaydı. Vergilerin kaldırılmasının iyi sonuçlarının olacağını (%26,5) ve bilgisinin olmadığını (%20,4) düşünen öğrenciler ise çoğunlukla 9 yaş grubundaydı. Buna göre öğrencilerin yaşları ile vergilerin kaldırılmasına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 9: Öğrencilerin Vergi Algılarında Cinsiyetin Etkisi

	Kız		Erkek		χ^2	p
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
Vergi kavramını duyma						
Evet	336	48,2	361	51,8	0,39	0,52
Hayır	33	47,8	36	52,2		
Vergi alınmasını onaylama						
Evet	192	47,6	211	52,4		
Hayır	68	44,2	86	55,8	3,44	0,17
Kararsız	112	53,6	97	46,4		
Vergi ödemeyi isteme						
Evet	193	47,9	210	52,1		
Hayır	73	44,0	93	56,0	3,64	0,16
Kararsız	106	53,8	91	46,2		
Vergilerin kaldırılmasına ilişkin görüşler						
İyi olurdu	26	38,2	42	61,8	3,18	0,07
Kötü olurdu	186	48,1	201	51,9	0,07	0,77
Kararsız	92	52,9	82	47,1	1,67	0,19
Bilmiyor	68	49,6	69	50,4	0,07	0,78

Cinsiyetleri farklı öğrencilere vergi kavramını daha önce duyup duymadıkları sorulmuş, bu soruya erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla oranda (%51,8) "evet" yanıtı verdikleri görülmektedir. Buna göre öğrencilerin cinsiyetleri ile vergi kavramını duyma durumları arasında bir farklılık oluşmamaktadır. Bu tabloya göre, vergi alınmasını onaylayan 403 öğrenciden 211 (%52,4)'i erkektir. Ayrıca tablodan vergi alınmasını onaylama konusunda kararsız olan grubun kız öğrenciler (%53,6) olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan ki-kare analizine göre bu durum istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmamıştır (p=0,17). Ankete katılan erkek öğrencilerin %52,1'i, kız öğrencilerin %47,9'u vergi vermeyi istemektedirler. Aynı tablodan erkek öğrencilerin %56'sı, kız öğrencilerin %44'ü vergi vermeye gönüllü değildirler. Kararsız olan öğrenciler arasında kız öğrenciler %53,8'lik oranı oluştururken, erkek öğrencilerin oranı %46,2'dir. Bu sonuçlar, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre vergi vermeye daha gönüllü, aynı zamanda gönülsüz olduklarını, kız öğrencilerin ise kararsız kaldıklarını, ancak, iki değişken arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Tablo 9 incelendiğinde, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla oranda vergilerin kaldırılmasının iyi ve kötü sonuçlara yol açacağını düşündükleri, kız öğrencilerin de erkek öğrencilere göre daha kararsız kaldıkları görülmektedir. Tablo verileri, bilmeyen grup olarak kız ve erkek öğrencilerin sayılarında belirgin bir fark olmadığını da göstermektedir. Yapılan ki-kare testi sonucuna göre cinsiyetleri ile öğrencilerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu sonuç cinsiyet farklılıklarının öğrencilerin vergilerin

kaldırılmasının sonuçlarına ilişkin görüşleri üzerinde bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Vergi Algılarında Anne Eğitim Düzeyinin Etkisi

	Okuryazar değil		Okur yazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		χ^2	p
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Vergi kavramını duyma														
Evet	19	2,7	37	5,3	240	34,4	111	15,9	199	28,6	91	13,1	5,56	0,35
Hayır	3	4,3	4	5,8	20	29,0	16	23,2	14	20,3	12	17,4		
Vergi alınmasını onaylama														
Evet	10	2,5	20	5,0	125	31,0	70	17,4	126	31,2	52	12,9		
Hayır	7	4,5	6	3,9	62	40,3	27	17,5	34	22,1	18	11,7	12,95	0,22
Kararsız	5	2,4	15	7,2	73	34,9	30	14,4	53	25,4	33	15,7		
Vergi ödemeyi isteme														
Evet	11	2,7	21	5,2	131	32,5	64	15,9	120	29,8	56	13,9		
Hayır	2	1,2	6	3,6	62	37,3	27	16,3	46	27,7	23	13,9	8,95	0,53
Kararsız	9	4,5	14	7,1	67	34,0	36	18,3	47	23,9	24	12,2		
Vergilerin kaldırılmasına ilişkin görüşler														
İyi olurdu	2	2,9	8	11,8	25	36,8	10	14,7	14	20,6	9	13,2	7,46	0,18
Kötü olurdu	8	2,0	17	4,4	126	32,6	59	15,2	126	32,6	51	13,2	10,78	0,05
Kararsız	6	3,5	10	5,7	63	36,2	26	14,9	45	25,9	24	13,8	1,35	0,92
Bilmiyor	6	4,4	7	5,1	46	33,6	32	23,4	28	20,4	18	13,1	9,23	0,10

Tablo 10'da annesinin eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin daha sıklıkla vergi kavramını duydukları, bunu lise (%28,6) ve üniversite (%13,1) mezunu olanların izledikleri görülmektedir. Okur-yazar olmayan (%2,7) annelerin çocuklarının vergi kavramını en az oranda duydukları da tablodan anlaşılmaktadır. Yapılan ki-kare analizine göre annelerin eğitim düzeyi ile öğrencilerin vergi kavramını duymaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,35). Anneleri lise mezunu olan öğrencilerin vergi alınmasını en yüksek (%31,2) oranda onayladıkları, sırasıyla ilkokul (%31,0), ortaokul (%17,4) ve üniversite (%12,9) mezunu olanların izlediği görülmektedir. Anneleri okur-yazar olmayan çocukların çok azı (%2,5) vergi alınmasına onay vermektedirler. Ki-kare analizi sonucuna göre p olasılık değeri %5'den büyüktür, iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Öğrenci annelerinin eğitim düzeyi ile vergi ödemeyi istemeleri arasındaki farklılıkların analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin anneleri okur-yazar olmayanların öğrencilerin %2,7'si, okuryazar olanların %5,2'si, ilkokul mezunu olanların %32,5'i, ortaokul mezunu olanların %15,9'u, lise mezunu olanların %29,8'i ve üniversite mezunu olanların %13,9'u vergi ödemeyi istemektedirler. Ki-kare analiz sonucuna göre hesaplanan p olasılık değeri %5'den büyük olduğu için, öğrencilerin vergi vermeyi isteme durumları ile annelerinin eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı söylenebilir. Tablo 10 incelendiğinde anneleri hangi eğitim düzeyine sahip olursa olsun öğrencilerin vergilerin kaldırılmasının çoğunlukla kötü sonuçlarının olacağını belirtikleri görülmektedir. Aynı zamanda anneleri ilkokul ve lise mezunu olan öğrencilerin vergilerin kaldırılmasının kötü olacağını daha sıklıkla belirttikleri de görülmektedir. İyi sonuçlarının olacağını (%36,8) ve bu konuda kararsız (%36,2) olduklarını belirten öğrencilerin anneleri çoğunlukla ilkokul mezunudur. Annelerin eğitim düzeyi ile

öğrencilerin vergilerin kaldırılmasının sonuçları hakkındaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farlılık bulunmamaktadır.

Tablo 11: Öğrencilerin Vergi Algılarında Baba Eğitim Düzeyinin Etkisi

	Okuryazar değil		Okur yazar		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		χ^2	p
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%		
Vergi kavramını duyma														
Evet	12	1,7	34	4,9	138	19,8	105	15,1	243	34,9	165	23,6	**11,73**	**0,03***
Hayır	5	7,3	4	5,8	16	23,2	13	18,8	18	26,1	13	18,8		
Vergi alınmasını onaylama														
Evet	5	1,2	22	5,5	69	17,1	66	16,4	137	34,0	104	25,8		
Hayır	4	2,6	6	3,9	37	24,0	26	16,9	50	32,5	31	20,1	12,96	0,22
Kararsız	8	3,8	10	4,8	48	23,0	26	12,4	74	35,4	43	20,6		
Vergi ödemeyi isteme														
Evet	7	1,7	21	5,2	68	16,9	62	15,4	131	32,5	114	28,3		
Hayır	2	1,2	7	4,2	34	20,5	27	16,3	68	41,0	28	16,8	**22,97**	**0,01***
Kararsız	8	4,1	10	5,1	52	26,4	29	14,7	62	31,5	36	18,2		
Vergilerin kaldırılmasına ilişkin görüşler														
İyi olurdu	5	7,4	8	11,8	16	23,5	9	13,2	20	29,4	10	14,7	**19,30**	**0.02***
Kötü olurdu	4	1,0	18	4,7	69	17,8	58	15,0	135	34,9	103	26,6	**11,19**	**0,04***
Kararsız	3	1,7	8	4,6	39	22,4	28	16,1	54	31,0	42	24,1	1,66	0,89
Bilmiyor	5	3,6	5	3,6	30	21,9	23	16,8	52	38,0	22	16,1	7,02	0,21

p<0,05

Tablo 11 incelendiğinde, babaları lise mezunu olan öğrencilerin daha sıklıkla vergi kavramını duydukları, bunu üniversite mezunu (%23,6), ilkokul (%19,8) ve ortaokul mezunu (%15,1) olanların izlediği görülmektedir. Babaları okur-yazar olmayan öğrencilerin en az oranda (%1,7) vergi kavramını duydukları da tablodan anlaşılmaktadır. Yapılan ki-kare analiz sonucuna göre babaların eğitim düzeyleri ile öğrencilerin vergi kavramını duyma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p=0,03). Tablo 11'e göre babası okur-yazar olmayanların %1,2'si, okur-yazar olanların %5,5'i, ilkokul mezunu olanların %17,1'i, ortaokul mezunu olanların %16,4'ü, lise mezunu olanların %34,0'ı ve üniversite mezunu olanların %25,8'i vergi alınmasını onaylamaktadırlar. Kararsız olanlar da benzer şekilde çoğunlukla babası lise mezunu olanlardır (%35,4). Bu sonuç istatistiksel olarak incelenecek olursa, hesaplanan 0,22 p olasılık değeri %5 tablo değerinden büyük olduğu için, babalarının eğitim düzeyleri ile öğrencilerin vergi alınmasını onaylama durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığını göstermektedir. Tablo 11'den babaları lise mezunu (%32,5) olan öğrencilerin çoğunlukla vergi vermeye gönüllü oldukları anlaşılmaktadır. Bunu üniversite (%28,3), ilkokul mezunu (%16,9) babaya sahip olan çocukların izlediği görülmektedir. Babaları lise (%31,5) ve ilkokul mezunu (%26,4) olan öğrencilerin kararsız olma oranları diğerlerine göre daha yüksektir. Yapılan ki-kare analizine göre hesaplanan p olasılık değeri (0,01) %5 tablo değerinden küçük olduğu için babalarının eğitim düzeyleri öğrencilerin vergiyi gönüllü ödeme istekleri üzerinde etkili olmaktadır. Tablo 11 incelendiğinde, babalarının eğitim düzeyleri ne olursa olsun öğrencilerin vergilerin kaldırılmasının çoğunlukla kötü sonuçlarının

olacağını belirtikleri görülmektedir. Tablodan babaları lise (%34,9) ve üniversite mezunu (%26,6) olan öğrencilerin vergilerin kaldırılmasının kötü olacağını daha sıklıkla belirttikleri de görülmektedir. İyi sonuçlarının olacağını belirten öğrencilerin sayısı (68) diğer kararsız (174) ve bilmeyen (137) gruba göre en az sayıdadır. Kararsız olan öğrencilerin babaları sıklıkla lise (%31,0) ve üniversite (%24,1) mezunudur. İstatistiksel olarak hesaplanan p olasılık değeri ile tablo değerleri karşılaştırıldığında, iyi ve kötü sonuçlarının olacağını belirten öğrenciler ile babalarının eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkin göstergesi olan p olasılık değeri %5'den küçüktür. Bu sonuca göre, öğrencilerin vergilerin kaldırılmasının iyi ve kötü sonuçlarının olacağını bildirmeleri babalarının eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin annelerinin ve babalarının mesleki durumları ile vergi algıları arasındaki ilişki incelendiğinde; yapılan analiz sonucuna göre istatistiksel anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin Vergi Algılarında Ailenin Aylık Gelir Düzeyinin Etkisi

	630 TL ve altı		**631-1500TL**		**1501-2370 TL**		**2371 TL ve üzeri**		**Bilmiyor**		χ^2	**p**
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**		
Vergi kavramını duyma												
Evet	98	14,1	232	33,3	197	28,3	100	14,3	70	10,0	5,89	0,20
Hayır	12	17,4	27	39,1	11	15,9	9	13,0	10	14,5		
Vergi alınmasını onaylama												
Evet	53	13,2	126	31,3	124	30,8	63	15,6	37	9,2		
Hayır	25	16,2	63	40,9	35	22,7	21	13,6	10	6,5	**18,08**	**0,02***
Kararsız	32	15,3	70	33,5	49	23,4	25	12,0	33	15,8		
Vergi ödemeyi isteme												
Evet	53	13,2	124	30,8	122	30,3	63	15,6	41	10,2		
Hayır	21	12,7	61	36,7	44	26,5	25	15,1	15	9,0	12,45	0,13
Kararsız	36	18,3	74	37,6	42	21,3	21	10,7	24	12,2		
Vergilerin kaldırılmasına ilişkin görüşler												
İyi olurdu	9	13,2	29	42,6	15	22,1	8	11,8	7	10,3	2,82	0,58
Kötü olurdu	51	13,2	122	31,5	121	31,3	61	15,8	32	8,3	**11,67**	**0,02***
Kararsız	31	178	58	33,3	42	24,1	20	11,5	23	13,2	5,48	0,24
Bilmiyor	19	13,9	50	36,5	30	21,9	19	13,9	19	13,9	3,97	0,41

p<0,05

Tablo 12 incelendiğinde, vergi kavramını duyan öğrencilerin ailelerinin %14,1'inin 630 TL ve altı, %33,3'ünün 631-1500 TL, %28,3'ünün 1501-2370 TL, %14,3'ünün 2371 TL ve üzeri gelire sahip olduğu, %10,0'ının da aylık gelirlerini bilmediği görülmektedir. Yapılan ki-kare analizi sonucuna göre ailenin aylık geliri ile öğrencilerin vergi kavramını duyma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p=0,20). Tablo 12'ye göre ailenin

aylık geliri 631-1500 TL olanlar (%31,3) ile 1501-2370 TL (%30,8) olan öğrencilerin vergi alınmasını onaylama oranları birbirine yakındır. Ancak vergi alınmasını onaylamayan öğrencilerin aylık gelir düzeyi çoğunlukla (%40,9) 631-1500 TL arasındadır. Kararsız olan öğrenci grubunun da daha fazla ailesinin aylık gelirinin 631-1500 TL arasındadır. Bu sonuç, istatistiksel olarak incelenecek olursa, hesaplanan 0,02 p olasılık değeri %5 tablo değerinden küçük olduğu için ailenin aylık gelir düzeyi ile öğrencilerin vergi alınmasını onaylama durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu göstermektedir. Vergi alınmasını onaylama durumlarında olduğu gibi vergi ödemeyi isteme durumlarında da ailenin aylık geliri 631-1500 TL olanlar (%30,8) ile 1501-2370 TL (%30,3) olan öğrencilerin vergi ödemeyi isteme oranları birbirine yakındır. Vergi ödemeyi istemeyenler ise daha fazla oranda ailesi aylık 631-1500 TL gelire sahip olanlardır. Bu çalışma ile varsayılan hipotez ki-kare analizi ile %5 anlamlılık düzeyinde sınanmaktadır. Buna göre; hesaplanan p olasılık değeri %5'den büyük olduğu için öğrencilerin vergi vermeyi isteme durumları ile ailenin aylık gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı söylenebilir. Tablo 12 incelendiğinde, 631-1500 TL ve 1501-2370 TL arasında gelire sahip olanların vergilerin kaldırılmasının kötü sonuçları olacağına ilişkin görüşlerinin oranlarında belirgin bir fark olmadığı görülmektedir. İyi sonuçlarının olacağını daha sıklıkla 631-1500 TL gelire sahip olanların belirttikleri, kararsız ve bilmeyen grubun da benzer şekilde ailesi 631-1500 TL aylık gelire sahip olan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Yapılan ki-kare testi sonucuna göre sadece ailenin gelir düzeyi ile vergilerin kaldırılmasının kötü olacağını düşünen öğrenciler arasında cinsiyetleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

5. Sonuç

Vergi algısının ve bilincinin yerleşmesi için, küçük yaşlarda ailede başlayıp okulda devam edecek, iyi bir geleceğin koşulu olan vergi ile ilgili temel eğitimlerin verilmesi, vergi vermenin bireylerin topluma karşı bir sorumluluk olduğunun, verginin kişiye bir yük olmadığının, kamu hizmetlerinin sürdürülebilmesi için ödenmesi gerekli olan bir değer olduğunun benimsetilmesi önemlidir. Ayrıca, çocukların vergiye karşı olan yanlış algılarının, olumsuz düşüncelerinin düzeltilmesi, gelecekte vergi bilincinin oluşmasında etkili olacaktır.

Zonguldak İli ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin vergi algısını ve vergi algısına etki eden faktörleri incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada, dört temel sonuç elde edilmiştir. Birinci sonuç, öğrencilerin vergi kavramı hakkındaki bilgileri en sık ailelerinden, daha sonra kitle iletişim araçlarından öğrenmelerine ilişkindir. Ancak öğrencilerin vergi kavramı konusunda ailelerinin yanı sıra öğretmenlerinin ve vergi idaresi çalışanlarının da kendilerine eğitim vermelerini istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. İkinci önemli sonuç; öğrencilerin tamamına

yakınının vergi kavramını daha önce duymalarına karşın, yaklaşık yarısının vergiyi hiç tanımlayamaması ya da yanlış tanımlamasıdır. Diğer önemli bir sonuç da, öğrencilerin yarısının vergi alınmasını doğru bulmamaları ve vergi vermeyi istememeleridir. Çalışmada son olarak; öğrencilerin yarısının vergilerin kaldırılmasının kötü sonuçlarının olacağını düşündükleri, diğer yarısının ise bu konuda kararsız olmaları ve fikir belirtememiş olmaları sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu sonuçlar; çocuklarda vergi algısının ve bilincinin geliştirilmesinde ailenin etkili olduğunu, ancak ailenin çocukların vergi algısında yeterli düzeyde etkili olmadığını, öğretmenler ve vergi idaresi çalışanlarına da önemli görevler düştüğünü göstermektedir.

Çalışmada temel olmamakla birlikte birkaç sonuca daha ulaşılmıştır. Vergi algısının ve kişilerin vergiye karşı gösterdikleri tutum ve davranışların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir durumu, meslek, yaşanılan yer gibi çok çeşitli faktörlerden etkilendiği bilinmektedir. Çalışmada öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçenin, yaşlarının ve cinsiyetlerinin; anne eğitim düzeyinin ve mesleğinin; baba mesleğinin öğrencilerin vergi algılarında etkili olmadığı görülmüştür. Buna karşın öğrencilerin eğitim düzeyinin, baba eğitim düzeyinin, ailenin gelir durumunun öğrencilerin vergi algılarında istatistiksel olarak anlamlı şekilde önemli bir faktör olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen sonuçlar çerçevesinde aşağıdaki önerilerde bulunabiliriz:

1. İlköğretim öğrencilerinin verginin kamu ihtiyaçlarının karşılanmasında kendileri açısından da önemli olduğu, bundan olumlu ya da olumsuz şekilde etkileneceklerinin kavratılması sağlanmalıdır.
2. Vergi bilincini kazanmalarında öncelikle ailelerinden aldıkları eğitimi geliştirmek için aile, okul ve vergi idaresi işbirliği içinde konferans, seminer ve paneller düzenlenmelidir.
3. Vergi idaresi öğrencilerde olumlu vergi algısı oluşturmak üzere projeler düzenlemeli, öğrencilerin bu projelerde aktif rol almaları sağlanmalıdır.
4. Televizyon, gazete, internet gibi iletişim araçlarında vergi ile kamu hizmetleri arasında bağlantı kuran programlara, yazılara yer verilmelidir.
5. Okullarda vergi algısını artıracak ve vergi bilincini geliştirecek dersler konulmalıdır.
6. Vergi idaresi çalışanları özellikle vergi haftasında öğrencilere görsel materyaller kullanarak vergiyi anlatmalı, vergi dairelerine geziler düzenlemelidir. Olumlu davranış sergileyen çocuklara hediyeler vermelidir. Ancak bu faaliyetlerin sadece vergi haftası ile sınırlı kalmaması sağlanmalıdır.
7. Vergi idaresi tarafından ilköğretim okullarındaki öğretmenlere ve mümkünse tüm öğrencilere dağıtılmak üzere vergi kavramını anlatan rehberler hazırlanmalıdır.

Ek 1. Anket Formu

Sevgili öğrenciler,
Bu çalışma ile sizlerin vergi algınızın değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle sorulara özenle yanıt vermeniz, ileride sizlere bu konuda verilecek eğitimlere katkı sağlayacaktır. Aşağıdaki formda size uygun gelen seçenekleri belirleyerek, seçeneğin yanında bulunan kutucuğa çarpı (X) işareti koyunuz. Verdiğiniz yanıtlar ile ilgili olarak hiçbir şekilde olumsuz yönde etkilenmeyeceksiniz. Teşekkür ederim

Kadir ÇELİK

ANKET FORMU

I. BÖLÜM (Demografik Özellikler)

Okulunuzun adı (Belirtiniz):……..

Sınıfınız :

1. Birinci sınıf □ 2. İkinci sınıf □ 3. Üçüncü sınıf □
4. Dördüncü sınıf □ 5. Beşinci sınıf □ 6.Altıncı sınıf □
7. Yedinci sınıf □ 8. Sekizinci sınıf □

Cinsiyetiniz:

1. Erkek □ 2. Kız □

Doğum tarihiniz(gün/ay/yıl olarak belirtiniz) …../……./……

Oturduğunuz yer :

1**.** Şehir merkezi □ 2. İlçe □ 3. Kasaba □ 4. Köy □

Annenizin eğitim durumu:

1. Okur-yazar değil □ 2. Okur-yazar □ 3. İlkokul □
4.Ortaokul □ 5. Lise □ 6.Üniversite □

Babanızın eğitim durumu:

1. Okur-yazar değil □ 2. Okur-yazar □ 3. İlkokul □
4.Ortaokul □ 5. Lise □ 6.Üniversite □

Annenizin mesleği:

1. Ev hanımı □ 2. Esnaf □ 3. Memur □
4. Emekli □ 5. Serbest Meslek□ 6. İşçi □

Babanızın mesleği:

1. İşsiz □ 2. Esnaf □ 3. Memur □
4. Emekli □ 5. Serbest Meslek □ 6. Asker □
7. İşçi □

Ailenizin aylık gelir durumu:

1. 0- 630 TL arası □ 2. 631 – 1500 TL arası □
3. 1501-2370 TL arası □ 4.2371 TL ve üzeri □

II. BÖLÜM (Vergi Algısının Değerlendirilmesi)

Vergi kelimesini daha önce hiç duydunuz mu?
1. Evet □ 2. Hayır □

Yanıtınız evet ise, vergi kelimesini ilk nereden duydunuz? (Birden fazla kutucuğu işaretleyebilirsiniz)
1. Televizyondan □ □ 2. Kitaptan □ 3. İnternetten □
4. Okuldan □ □ 5. Ailemden □ 6. Gazete, dergi vb □
7. Çevremden □

Sizce vergi eğitimi kim tarafından verilmelidir? (Birden fazla kutucuğu işaretleyebilirsiniz)
1. Aile □ 2. Vergi idaresi çalışanı □ 3. Okulda öğretmenler □ 4. Televizyon programı ve reklamlarla □
5.Gazete ve dergilerle □
6. Diğer (Belirtiniz)……

Sizce vergi nedir? Tanımlayınız

Devletin vergi almasını doğru buluyor musunuz ?
1. Evet □ 2. Hayır □ 3. Kararsızım □

Cevabınız hayır ise, devletin vergi almasını neden doğru bulmuyorsunuz? (Birden fazla kutucuğu işaretleyebilirsiniz)
1. Vergiler doğru yere harcanmadığı için □
2. Vergi ödemeyen insanlar olduğu için □
3. Çok fazla vergi türü olduğu için □
4. Sürekli vergi alındığı için □
5. Vergiye ödenen paralar çok yüksek olduğu için □
6. Diğer (belirtiniz)……

Siz olsanız, vergi vermek ister misiniz ?
1. Evet □ 2. Hayır □ 3. Kararsızım □

Sizce vergisini ödemeyen insanlar nasıl biridir? (Birden fazla kutucuğu işaretleyebilirsiniz)
1. Kötü bir vatandaş □ 2. Kurnaz □
3. Hırsız □ 4. Zeki □
5. İyi bir vatandaş □ 6. Ödeyecek durumda olmayan biri □
7. Kararsızım □ 8. Fikrim yok □
9. Diğer (Belirtiniz)…….

Ülkemizde tüm vergiler kaldırılırsa nasıl sonuçları olurdu? (Birden fazla kutucuğu işaretleyebilirsiniz)
1. İyi □
2. Kötü, □
3. Kararsızım □
4. Bilmiyorum □
5. Diğer (Belirtiniz)……

Kaynakça

Akdoğan, A. (1999). *Kamu Maliyesi.* Ankara: Gazi Kitapevi.

Aktan, C. ve Çoban, H. (2006). Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi Perspektiflerinden Vergiye Karşı Tutum ve Davranışları Belirleyen Faktörler. C.C. Aktan, D.Dileyici ve İ.Y.Vural (Ed.). *Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi* içinde, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 137-157.

Bağdigen, M. (2004). 1994 Yılı Hane Halkı Gelir Dağılımına Yönelik 1994 Sonrası İzlenen Vergi Politikaları: Genel Bir Analiz. *Öneri Dergisi*, 6(22), 291-300.

Bakkal, U. (2007). *Kayıt Dışı Ekonomi*. İstanbul: Derin Yayınları.

Bayhan, P., Yükselen, A. ve Kaysılı, B.K. (2007). Çocukların Ekonomiyle İlgili Kavramlara Yönelik Algılarının Yaşlara Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 3-12.

Bilici, N. (2010). *Vergi Hukuku*. 23. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Çakır, H. (2010). Çocuklarda Vergi Bilinci Oluşturmaya Yönelik İnternet Sayfası Tasarımı. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 18-33.

Çataloluk, C. (2008). Vergi Karşısında Mükelleflerin Tutum ve Davranışları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 213-228.

Çiçek, H. (2006). *Psikolojik ve Sosyal Yönden Yükümlülerin Vergiye Karşı Tutum ve Tepkileri (İstanbul İli Çalışması).* İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, Yayın No: 65, 21-182.

Demir, M. (2009).Toplumun Vergiye Karşı Tutum ve Davranışlarını Etkileyen Faktörler. *Akademik Bakış,* 18, 1-10.

Ejder, H.L.(2000). Türkiye'de Vergi Politikaları. *GÜİİBF Dergisi,* 4, 127-132.

Elkind, D. (1999). *Çocuk ve Toplum: Gelişim ve Eğitim Üzerine Denemeler*. (D.Öngen, Çev.). Ankara

Erginay, A. (1994). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Savaş Yayınları.

Furnham, A. (2005). Understanding the Meaning of Tax: Young Peoples' Knowledge of the Principles of Taxation. *The Journal of Socio-Economics*, 34, 703-713.

Gencel, U. ve Kuru, E. (2012). Vergi Kültürü ve Vergi Politikaları Etkileşimi: Türkiye Değerlendirmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(20), 29-60.

Günce, G. (1973). *Çocukta Zihin Gelişimi Piaget Kuramına Toplu Bakış*. Ankara: Baylan Matbaası.

Harrah, J. ve Fiedman, M. (1990). Economic Socialization in Children in a Midwestern American Community. *Journal of Economic Psychology*, 11, 495-513.

İzgi, K. ve Saruç T.N. (2011). Sosyo-Kültürel Faktörlerin Vergi Ahlaki Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri İle Yapılan Anket Çalışması. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-142.

Kale, T.(2012). 7-*20 Yaş Arası Bireylerin; Fiziksel, Bilişsel, Ahlaki ve Kişilik Gelişimleri*. mail.baskent.edu.tr. (Erişim tarihi: 10.07.2012).

Kirchler, E. ve Praher, D. (1990). Australian Children's Economic Socialization: Age Differences. *Journal of Economic Psychology*, 11, 483-494.

Kumluca, İ. (2003). Vergiye Gönüllü Uyumu Etkileyen Faktörler. *Vergi Sorunları*, 180, 91.

Laufenburger, H. (1964). *Vergiler ve Tarihi*. (R.Hanyal, Çev.). Ankara: Kardeş Matbaası.

Leiser, D., Sevon, G. ve Levy, D. (1990). Children's Economic Socialization: Summarizing the Cross-cultural Comparison of Ten Countries. *Journal of Economic Psychology*, 11, 591-614.

Lyck, L. (1990). Danish Children's and Their Parents' Economic Understanding, Reasoning and Attitudes. *Journal of Economic Psychology*, 11, 583-590.

Nadaroğlu, H. (1996). *Kamu Maliye Teorisi*. İstanbul: Beta Basım Dağıtım.

Orviska, M. Hudson, J. (2002). Tax Evasion, Civic Duty and Law A Biding Citizen. *European Journal of Pelitical Economy*, 19, 83-102.

Palil, M.R ve Mustapha, A.F. (2011). Determinants of Tax Compliance in Asia: A case of Malaysia. *European Journal of Social Sciences*, 24(1), 7-26.

Piaget, J. ve Inhelder, B. (1969).*The Psychology of The Child*. London: Basic Books Inc.

Roland-Levy, C. (1990). A Cross-National Comparison of Algerian and French Children's Economic Socialization. *Journal of Economic Psychology*, 11, 567-581.

Sağbaş, İ. ve Başoğlu, A. (2005). İlköğretim Çağındaki Öğrencilerin Vergileri Algılaması: Afyonkarahisar İli Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, VII(2), 123-144.

Saruç, N. T. ve Sağbaş, İ. (2003). Vergi Etiğinin Ölçümü: Türkiye Üzerinde Ampirik Bir Çalışma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 5(1), 79-96.

Schmölders, G. (1968) Mali Psikoloji. Maliye Enstitüsü Konferansları, Onbeşinci Seri, *İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Yayınları,* No:34, İstanbul.

Şenyüz, D. (1995). *Vergilendirmede Yükümlü Psikolojisi*. Bursa.

Şimşek, L., Tezcan, C. ve Tezcan, R. (2008). Factors Influence The Development of Children's Ideas About Science Concepts. *Elementary Education Online*, 7(3), 569-577.

Taytak, M. (2010). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Vergi Bilincinin Tespiti: Ampirik Bir Araştırma. *Maliye Dergisi*, 158, 496-512.

TC Anayasası. (2001). Anakara: Seçkin Yayıncılık.

Tuncer, M. (2005).Vergi yardımcılarının vergi uyumuna etkisi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 217-228.

Turhan, S. (1982). *Vergi Teorisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Türk, İ. (1999). *Kamu Maliyesi*. 3. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi.

Wahl, I., Kastlunger, B. ve Kirchler, E. (2010). Trust in Authorities and Power to Enforce Tax Compliance: An Empirical Analysis of the "Slippery Slope Framework. *Law&Policy,* 32(4), .383-390.

Wenzel, M. (2004). An Analysis of Norm Processes in Tax Compliance. *Journal of Economic Psychology,* 25, 213-228.

Wosinski, M. ve Pietras M. (1990). Economic Socialization of Polish Children in Different Macro-economic Conditions. *Journal of Economic Psychology*, 11, 515-528.

Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M.(2006). Çocukta Bilişsel Gelişim. *Üniversite ve Toplum*, 1, 1-7.

Zabukovec, V. ve Polic, M. (1990). Yugoslavian Children in a Situation of Rapid Economic Chances. *Journal of Economic Psychology,* 11, 529-543.